

مخطوطات مكتبة ابن عباس

مخطوطة

رسالة في قواعد اللغة الفارسية

المؤلف

أبو بكر الشواسي مصطفى

اللفظ

رساله في قواعد اللغة الفارسية - من تصوننا
اسم المؤلف أبو بكر السواسي صفي

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين

هذا كتاب في قواعد اللغة الفارسية
لأبي بكر السواسي صفي

بسم الله الرحمن الرحيم
 سبحان الذي اخلص الانسان بالنطق من عالم الجهاد والجماء وحمد الله
 الذي علمه كليات تنزيل من ارم العجايب وصلوة علي من اجناس غيايات
 سبحن لاهواء وسلاما علي من هدايا الجنات عدن المسحونة بالنعما
 وترضية علي من صاحبه ولو بساعة ومن يتبعه باحسا ولو بلحظة
 وتغظيها علي ثواب يتبعهم الي يوم القيمة بخلافهم **اما بعد**
 فلما كان غالب اسرار الحق علت كلمات مصنوعة علي السن العارفين بلغة
 الفارسية وكانت ضوابطها مفاتيح معاني الفاظهم البهتة لاجرم جري
 علي ذي الهمة العلية ان يتعلم اول قواعد الفرس وان يطالع ثانيا في كتبهم بالقراءة
 والدرس حتى وقف علي تمام ادابهم بلا خطأ ولا خلل **الفصل الثاني**
 بلا زيف ولا زلل وسالتنا هدا ان شاء الله تعالى مكفلة بيان جميع
 ضوابطها ومقتضياتها بقا طبة قواعدها سميتها مفاتيح الكثرة في ابنايات
 قوانين الدرزية وهذه فريدة لا تتقرب الي الا ان فلله الحمد في كل حين ولون
باب المصدر وهو اسم اخره نون بعد ال او تاء مفتوحتين
 ساكن ما قبلها قياسا مطرة ضوع علي قمين والي او تائي فالقسم الاول
 علي خمسة انواع لان ما قبل الدال اما حرف متحرك او ساكنة او ساكنة
 تجمعها حرف ياء **فاما استدان** فنحذف من استادن لانه ماضي استاد
 لا يستد واما مثل آمدن وشدن وزدن وتمردن فشواذ من وجوه
 الاول تحرك ما قبل الماضي والثاني عدم وقوع ما قبل الدال حرفا من
 حروف ياء في الثالث في المضارع سمي تفصيلا في جسد النوع الاول
 الذي قبل داله ياء اما رباعي مثل يردن او خماسي مثل يردن او سداسي
 مثل آرزيدن او سباعي مثل يرسيدن او ثماني مثل ارسيدن كنوع
 الثاني الدالي الكروي اما رباعي نحو يردن او خماسي نحو يردن او سداسي

او سداسي نحو فرمودن او سباعي نحو ازمودن او كنوع الثالث الدال
 الا في مثل داهن وستادن وافتادن فرستادن مترده وادون كنوع الرابع
 الدالي الكروي مثل يردن وسيردون اقنردون النوع الخامس الدالي النون
 مثل كندن ورايدن والكندن واقتنندن القسم الثاني علي اربعة انواع لانه
 ما قبل التاء اما اخذ او سين او شين او فاء فالتاء تخالي ما قبلها حرف
 مد مثل باختن وكريختن واورختن واما يختن فتشاذ وكثا السني
 مثل جتن ونهستن ودانستن وآرستن والتاء التي مثل كستن وكستن
 وانكاستن والثاني الكافي مثل بافتن وفرفتن ودر يافتن والمصدر
 مطلقا اما مفرد نحو يردن وروانستن او مركب نحو دروغوشتن ودروغستن
 فيكون الجزاء في السماء والثاني من مصادر ال فعال العامة مثل كرده وشدن
 وزدن وبستن وغيرها وهذا التركيب فيه قياسي ويدخل البناء علي المصدر
 وعلي الثاني في التركيب وتنقلب اللفظ ياء نحو يمان مدن وبياختن
 ودروغوشتن بگردن وزهر يماندن وهذا البناء مكسورة الا ان اوله
 مضموم او ياء او يما فتضم البناء كزائد نحو بخوردن ويوردن ومليد
 وقد يحصل المعنى المصدر بالبناء نحو ينكي ويدن وبالشين المعنى المكسورة
 ما قبلها المزيده في آخر صيغة الامر نحو الشرو وشر وهي ليست
 بضمير وقد قيل قد يؤخذ المعنى المصدر بزيادة الالف والتاء موضع
 النون المصدر كفتار وفتار وقد يكون نعتا مثل خردن وفتار
 وقيل فتار من قيل الوصف التركيبي يعني الجزء الاول صيغة الماض والتاء
 صيغة الامر المحففة من او فيكون معناه الذهاب اللطيف **باب الماضي**
 هو صيغة المصدر بحذف نونه وان كان داله او تائه مع سكون ما قبلها
 نحو استن وپريدن وقد يجمع ثلث ساكن نحو اندوكذاره ويجب
 في الذي قبل تائه خاء نحو انداخت واندوخت وان يكتبت الانجحت وحب

مثال الماض نحو استن
 وانستند وانستيد
 وانستيد وانستيد
 وانستيد وانستيد
 وانستيد وانستيد

ياء وشود من شدة وزيادة الواو فهو اربع كلما مضاع سماعي نواذر
 لاحكم لها واما المشتق من الثاني فليخرج من اء يكون ما قبل التاء حرفا
 من حروف تبدل التاء والايه الكمل اما اذا كانت ما قبل الدال المقلدة
 من التاء خاء فتبدل زاء نحو اوزد من اوزان وفتح الباء في قوله فيختن
 اكثر واصح نحو زالفتم واما شينا سندن شينا ختن وفس وشد في ختن
 وكلمة كبتن فشقوا عن القياس وانا اذا كان ما قبلها سينا مهيمة فلها
 احوال ثلثة وخذها وتبدلها ياء او هاء مثال الختن نحو اند دانتي
 ومثال التبدل الياء نحو يبي ايد من يبي تن ويجوز زيادة الواو قبل الياء
 بعد حذف الهمزة اذا كان ما قبلها مضموم بالاشباع الطامة حتى يحصل
 منها الواو وهو في ثلث كلمات وهو جويد من جتن وهو يد من رستن
 وشويد من شستن ومثال تبدلها هاء نحو جويد من جستن واما تبدل
 من بتن فتاذ وتبدل بتدين لفة فيه فيكون من حذف الياء فلا يكون شاذ
 واما يويد من يويد من شستن ونشيد من شستن من قر شستن ونويد
 من فستن ونشيد من فستن فشواذ واما اذا كان ما قبله فتبدل راء
 نحو ابناء من اناشتن وزيادة الالف في اغار من اغشتن خلاف
 القياس ما كرهه كستن بفتح الفارسية فتاذ وتبدل كريد لفة فيه
 بل كثير الاستعمال واما كشد من كستن بضم الكاف العربية ونشد من
 نشستن بالكسرة المعجمة والمهمله وسشد من شستن بكسرة السين والراء
 المهملتين فشواذ عن القياس واما اذا كان قبلها فاء فتبدل باء موحدة
 نحو تاب من تافتن وقد جاء يافتن يافتن وشكاف من شكافتن مثل
 وشكف من شكف من بضم السين المعجمة فعلى الاصل يتجر بك الفاء في كل وجهاء شكوفد
 بزيادة الواو واما كويد من كفتن وكد من كفتن بفتح التاء وحقت من حفتن
 وكير من كيرتن ويزيد من ييزفتن نشواذ اعلم انه اذا دخل الياء على المضارع

خلص

خالص للاستقبال واذا دخل لفظ مي خالص للحوال نحو تبادند وميداند وهذه
 البناء تكسوة الا اذا كان اوله مضموما او ياء او يما كما سبق في المصدر هذا
 في المفعول واما في المركب فتدخل على الجوهري الثاني نحو در غوشن بكند وميكند
 قد يسكن ما بعد البناء لوعاية الوزن مثل بشناسند ويكنر باب الاسماء
 والافعال في الحال وفي الاستقبال مضارع دخل عليه التول المفتوحة فتقلب
 الالفات الاوائل ياء نحو نيم داند ونيا موزد ونك نيم كند وكند تأكيد
 تأكيد في الحال وفي الاستقبال مضارع دخل عليه لفظ هانية نيم داند وهانية
 نداند امر الغائب صيغة المضارع بعينه لكن يفرق بينهما بالقراءن نحو ينادي
 ويحي ايضا بزيادة الالف قبل ال المضارع نحو ناد يستعمل في الدعاء ويحي ايضا
 على صيغة امر الحاضر بزيادة لفظ كوي نحو كوي بان ويكر وبالزيادة على اول
 صيغة المضارع نحو كوي بكند لكنه نادر وقد يحيى بزيادة لفظ بايدك على
 المضارع نحو بايدك بداند نهي الغائب صيغة امر الغائب اذا دخل عليه الهم
 المفتوحة وفي بعض المواضع تولد مفتوحة نحو مداند وناند ومكند وكومند
 ومداء كوي وايدك نداند امر الحاضر صيغة المضارع بخذف الدال من اخره
 واسكان ما قبلها وتدخل عليه لباء ومي على وفق ما سبق نحو يناد
 ويخش وبمال وميدان وياور يكر وميكس ويجوز اسقاط الياء من اخر
 الامر ان كان ما قبلها الفاء او واو نحو ييا في يياي ويحي في يحيي نهي الحاضر صيغة
 الامر الحاضر بزيادة الميم المفتوحة في اوله نحو مداء ودرنك مكر وميا اسحر
 الفاعل صيغة المضارع زيرت تيلد الة تولد ساكنة وبعد الدال هاء غيس
 ملفوظة نحو اندند وتدخل عليه لباء ويقتدل على الحال والاستقبال بقرينة
 دال عليه نحو جوي بند وبنجند وبمانند وميرانند اعلم ان الضمير كما يفسر
 في اسم الفاعل في القرني يضم في الفارسي ويضم في داند مولود هو هي
 انتانتا وفي جمعة اندند كان مدلولها من ههانتا انتم انتي نحو

وكذا في المنقول وهو جمع اسم الفاعل والمفعول الحاق لفظ كان باخره بالكاف الفارسي
خود انده اعلم ان الفاظ الفاعل والاسماء والافعال ساكنة الا واخر الاماخذ
والمتحرك المفتوح لا غير مثل اسم الفاعل والمفعول الالفظ كما في العقل وهو لغوي
الصفة بالمشبهه صيغة امر الحاضر بزيادة الالف في اخره مثل انا وشنا وسامع الفتح
مثل كوبان وجندان وفي غير المشتق بزيادة لفظ كس وبار وولان نحو
وباعبان وسكوان ومنها الوصف التركي فمده صيغة امر الحاضر المركب بالمنقول المقدم
مثل فرزان بوزان ودلبرود وريجي وقيل اصلها اسم الفاعل المضاعف الى المنقول بزيادة
فواي فخذت علامته اسم الفاعل اعني لفظ نده ثم اخره المفعول وهو اوفت
معني في الاول والاول ايسر ضبطا ومن الموقوف عليه والمعطوف مثل اصله
خون واب خذفت الواو العطف وجعلت كلمة واحدة ومنه المضاعف المقدم
عليه المضاعف وهو في الفرس شايغ مثل دولت خانة وبادشاه عالم بناه وشفشاه
اصلها خانة دولت وبادشاه بناه عالم وشاه سبانه اسم الفاعل المفعول صيغة
الماء بفتح اخره وكبت الهاء الغيبة المفعولة فاقبل الهاء اما دال او تاء مفتوحة
اسم زمان او مكان كلمة في اخرها لفظ كاه نحو نشت كاه وبكاج ارام كاه وجر كاه
وبسركاه او كان في اولها لفظ هتكام للزمان وكجايتا للمكان نحو هتكام دهستان
وجايتا نشت وجايتا نشت وكستان وقيل اذا زيرت الياء بعد نون المصدر
يكون مناطا الوسم الزمان والمكان مثل خزان في وقت ونحوه في جاي اسم
الوقت كلمة ايضا اليها لفظ نحو لذ نشت بناء المتر والنوع مصدران بتركيب
مع ما يفيد المرة والنوع مثل بكار وانشا ويكون كونه نشت اسم التفسير
كلمة في اخرها كالفارسية ساكنة نحو برك ودر خرك وانه كان اخرها هاء
غير مفعولة قلب الهاء ياء نحو انديك وخوجيك وقول قلب كاف عربية
نحو انديك وخوجيك او جيم فارسية مفتوحة وهاء غير مفعولة نحو
غلوچه اسم المنقول كلمة في اخرها ياء ساكنة نحو انشتي وشيرازي او في اخرها

لفظ

لفظ ناك او مند ورا وبار نحو هو شناك خصه مند وهندره وشربان ونه اداة
التشبيه كلمة ساكنة غير ساو وشك سا وقيل هي اداة التشبيه وقولها امر
من ساويون او ساويين كان اصل ساو وساي كلوها بالتركي از ملك اسم
التفصيل كلمة زيرت في اخرها لفظ تر مثل دانده تر وانشا تر فاعل
التعجب كلمة زيرت في اولها زهي او چه عجب ايا ايا نحو زهي نشت نشت
وچه عجب دانشت زهي دانستن وچه عجب انستن وزهي دانده وچه عجب
دانده ايا دانشت ايا باب حروف المعاني المهمة يجيء للتشبيه نحو اجمع
را كركي ظلم وجور كند لوجوم مر ترا جودور الالف الساكنة يجيء للتشبه
مثل خدايا والتوسط بين المركبات مثل سراپا وسراپا ودرست وكزيارة
مثل كفتا قد يكون زيادة في قوافي الشعار وقول بين الالف الممدودة في اول المضاعف
والافعال للتشبيه مثل انا ودينه واوا زين والامر من الالف ممدودة مثل بازا
والفالف الامر الفارسي ان تزداد في اوله باء مثل بدار وان زيد في اوله ايم
تقلب الهزة باء يقال بياوم وهم ان اصل بيا اي فاعل القلب بين الالف والهزة فصا
بيا فقد وهم لان بيلم خذفت الالف مع القلب كما في وهو تكلف مبتدع من عند
نفسه بل الحق ان اصل بيا اي فخذفت الياء فصا وقلبت الهزة ياء فصا وبيبا كما
اموحى وبيبا موحى وحرف التداء في الفارسي حرفان الاول اي والثاني اوحى
التعجب حرفان وهما ابا و ابا والسماو وهما زهي وچه عجب والباء المفتوحة يجيء للوصف
مثل عشتق كشد كه يار جياش نظر نكردي خوجدر د نشت وكريه طبيب هست
واللهجة مثل هست وبيست مرغجان ضهير واللفظ مثل بخداي والمظرفية
مثل كس برور نكست طرفي نيت از عافيت والتحسين اللفظ مثل بدر ياد
منافق في شمارت وبشكر اندر ش والمكسورة تدخل على المشتقات وهي كالتالي
اذا دخلت على المضارع مثل براند والتأكيد اذا دخلت على غير مثل نشت
وبرانت وبننده والمضمومة ما كان اوله مضمومًا او باء او ياء مثل

بحور و بيزور و يبيد على ما سبق التاء على الخطا مثل عجم و جمع تان نحو عجم تان
فاذا ادخلت التاء في مثل تان يقال تان بمعنى اليك تجيء بعد الواو التان مثل كيسوت
ويجوز ان يفتح الواو مثل ابرو ويجوز ان يزداد الياء مثل كيسوت وقد يزداد الياء بعد
الياء المصدية مثل راسيت وبعدها العلامة فتراه هزة مفتوحة مثل
بنوات و انتوات وقد يحدف الهاء والهمزة مثل بنوات في بنوات الترانيم
بمعنى من وعن وهي مكسورة اذا كان ما بعده حرف صحيح او حرف علة متحرك مثل
زين و زير و زارة و اذا كان ما بعده حرف علة ساكنة فيكون الزاي مفتوحة اذا كان
قبل الالف مثل ذاك تراب من سكنه نظرا است تاوم اذا ثاب شهر فتر است ^{ومضوية}
اذا كان قبل الواو الساكنة مثل ازوت و مكسورة اذا كان قبل الياء الكسنة
مثل ازين الشبي ضمير غائب فاحكامه اذا دخل على الهم او الفعل مثل احكام
التاء على التفصيل المذكور مثل عجمش و يدش و قاش و عشايش و ابروش
كيسش و راسيتش و بنوش و بنوش و بنوش على الضرورة وقد يكون
على المصدر مثل استش فيكون ما قبل الشبي مكسورا ابتداء وقد يكون ما قبل الضمير
مفتوحا ابتداء ان لم يكن بعد حرف علة ساكنة مثل ابروش و كيويش الا
لضرورة الشعر فيكون ساكنة مثل وقتش و خمش و خمش بايد جيد الكاف
العربي علامة التصغير يفتح ما قبله مل جانبك وان كان ما قبلها علامة الفتحة
تقلب الهاء باء مثل خوجيك و بنويك و يجوز ان تقلب كافا عريا مثل خوجيك
ويشد كك الميم ان زاد على الآخر يكون ضمير المتكلم مثل جاشم و استم و ان زاد
على الاو ل يكون علامة التاني مثل مداء التوب ان زاد على آخر الماضي يكون علامة
المصدر مثل دانتي وان زاد على الاو ل يكون علامة النفي مثل نراست و بنان
وقد يزداد عليه الالف فيدخل المشتق وغيره فيكون وصفا توكبيا ناديا و امر
الواو وهو حرف غير ملفوظة للتكفاء بضمه ما قبلها الا اذا كان بعد حرف
المدف تضم الواو مثل پارسا و رين صوفي و ظريف ابرو و چشم و قد يشبع

ضمه

ضمه ما قبل الواو و يمد ولا يضم الواو وقد يفتح الواو للضرورة وعند اهل
خراسان قد يكون الواو الساكنة علامة التصغير مثل ب و بمعنى ب و قد يزداد
المجرى الاشباع الهاء قد يكون للنسبة واللباقية مثل همه كار و است شاهان
ولبياء القدار مثل بكاه و جدره حلا جيت وقد يكون علامة لفتحة
ما قبلها مثل دانته و غوجه و هو غير ملفوظ فلا يكون من حروف المعاني
بل لا يكون من حروف السبا الياء للمصدر ر و و الخطا مثل توي و للوحدة
مثل بادشاه و للنسبة مثل روي و لحكاية حال الماضي مثل دانتي وقد يكون
لوصف مثل پارسا و قد يكون للمجرى الاتصال والربط في احوال ادوات المجرى
الاشباع في احوال الكلمة اعلم ان لفظ است علامة كون الكلمة خبر او جملة انت
اذا كان اخر الكلمة متوقفا على اشياء الف في الخط و لا يلزم في التلفظ مثل
دانته است و اذا كان اخرها ساكنة يجب خذفة في الخط والتلفظ قرست
و كل كلمة في اخرها الهاء اعلامة فتحة ما قبلها يراد ما قبلها في جمعها لفظ
كان بالكاف الفارسية فيقال خوجكان و دانته كان اعلم ان تاء حرف تليل
بمعنى اللوم الجارة مثل امدم تا ترايم و يجيء لانتهاء الغاية مثل رفتم تا بمكة
والشرط تا تو ناي من تايم وقيل للذوام تا درين كلد كو سفند هست نه
تشند اجل ز فضاي و لمعنى الضعف مثل يكناد و تاوسه تا و الجيم الساكن
في اخر الكلمة علامة التعريب مثل بنفشج في بنفشه و با بونج في بابونه
وقد يكون مطلقا مثل الجام في لكام و بنج في بنك وقد يبدل القاف الهاء
للتعريب مثل بيادق في بياده و يكتب و اوسيم بعد الحاء المفتوحة او المكسورة
تكون لا دخل له في التلفظ لا يخرج من مخرج يضم الفم فيبدل الحلق فيجاء الواو
للسفاد هذه الانضمام مثل حواسه است خو شيش و كلمة راجي لمعنى اللوم الجارة
ولعلامة المقول و للفم مثل خدار و للزيادة كانهما من اسباب التعدية مثل
درم رابز يد ادم و كلمة بالنداء و الخطاب و التوبيخ مثل ياخذ او ياخذ

مدست يا عمرو وباب قواعد شتى اعلم انه لا يظهر الا عرب الثلثة في
 لغة الفارسية الا في محل المضاف والمضاف اليه فالضار والمضار في
 المضاف اليه نحو ربح العربية نحو جان من الا اذا ضيف اليه الضمير المتصل فلو ظهر
 للجر في لفظ بل يفتح نحو جان شس جانم جانت والمعطوف عليه ان احتمل اخر
 الحركات يرفع اخره ويكتب الواو للدلالة على الضمة والمعطوف بالضمه وانما
 الواو فلو لم تلتدوة الضمة لوان الضمة تلفظ والمعطوف بالمفروق امرى
 والواو لو تلفظ وهو نحو العرفي لوان العطف في الواو وقيل العطف
 بالواو وهو في العرفي والظمة المفروطة علوة الواو والعاطف الغير المفروطة
 والاول او لا والثاني انست للعربية مثال جان بضم النون وان لم يحتمل
 الضمة بالواو كما اخره حرف مداها وقف غير المفروطة فتتم الواو فقط نحو
 دانا وينا وانيره ورونده اعلم المصدر كالا يستتر فيه الضمير في العرفي ويضاف اليها كذا
 في الفارسية نحو دانستن وداستندت وداستندت **فصل في الازوت المتعدية**
فتر في آخر الحاضر منه الفاونونا مسبوقة ويا ساكنة واولا مفتوحة ونوا سكونة
 متبته نحو دانا نيدن واذ حذف النون من اخره يكون ما ضيا متقد يا مثل دانا نيدن
 ومع حذف كياء وفتح النون يكون مضارع متقد يا مثل دانا نيدن ومع حذف كياء النون
 واسكان النون يكون امر متقد يا مثل دانا ن واذ ازوت في آخر الامر كذا الفاعل
 اعقل فظ نده يكون اسم الفاعل الالمتقد مثل دانا نده واذ احركت من الماضي المتقد
 مع زيادة الهاء يكون اسم المفعول مثل دانا نيدن **تعليل** الحذف والنفى ونهش مثل ندينا
 وندا نانه ومدانان **فصل كل كلمة آخرها ياء** وما قبلها الفاو واو يجوز حذف
 يائه نحو يا وچا في باي وچاي ورم ورم وبيبا ويوني وروي وموي وبيبا ويوني
 وكذا كان ما قبل الهاء الفا يجوز حذف الفه نحو وشه ومانه **فصل كل واد**
ما قبله ساكن غير حرف مد فهو ان هامة مثل كركو وكندون وما سواه ذال معجمة مثل خندا
 وبنده وهازر وبنازر وحذقت داسيد وبعوز وسوز ودوز وجميع هذه القاعة

القاعة بيت بعض الفلاد كل ما قبله سكون بلو واي فهو ذال وما سواه
 ذال معجمة وبيت بعضهم بيثن زاو ولفظ مفرد كصحيح وساكنت
 دل حواء ازاو باقى جملة ذال معجمت ويصح ان يقرأ بالمهملة في جميع مواضع
 المعجمة بل ينبغي ان يجنب البليغ من التكلم بالمعجمة لوان الصحيح ان المعجمة
 لا توجد في الكلام الفصيح فصل لا يوجد في الفارسية ثمانية احرف من
 حروف التهجى وهي الثا المثثة والهاء المهملة والقاد المهملة والمعجمة
 والطاء المهملة والمعجمة والعين المهملة والقاف تجتمعها هذا البيت بشنواز
 من اي حروف ويا دكيرا اي ار صند تاء وجاء وصاد وصاد وطاء وطاء وعين
 وقاف فصل المضمرات الشبه للغيبة والقاء للخطا واليم للمتكلم وحاد
 وهذه الثلاثة مضمرات متصلة دائما نحو نستش وجانت وسوم واو ووي
 للغائب المفرد وايشان لجمعه وتو للخطاب وشما لجمعه ومنه للمتكلم وحاد
 وبالربيع الغير فصل اسماء الاشارة ايم للقريب واينان واينها لجمعه
 وانه للبعيد وانه ناه وانها لجمعه فصل اسم الموصول انكر للعاقلة
 وانچه لغيبه وانك للمفرد وانانك لجمعه واو كالمفرد وابشانك لجمعه
 فصل اسم الاستفهام كيست بمعنى من وچيست بمعنى ما وكلام وكلامين وچيه
 وچيني بمعنى ايش واصله اي شئ فصل في الحروف را مر با تا نيدن انديرا
 از نرسكو الكركر ارنانك ورمند فصل في الأعداد شمار شمارع شمارها طاق
 جفت يك دو سه چهار پنج شش هفت هشت نه ده
 دة ۱۰ يانزده ۱۱ سيزده ۱۲ چهارده ۱۳ پانزده ۱۴ شانزده ۱۵ هفده ۱۶
 هجده ۱۷ نوزده ۱۸ بيست ۱۹ بيست يك ۲۰ بيست دو ۲۱ بيست سه ۲۲
 بيست چهار ۲۳ بيست چهار ۲۴ بيست شش ۲۵ بيست هفت ۲۶ بيست هشت ۲۷
 بيست نه ۲۸ بيست ۲۹ بيست ۳۰ بيست
 نون صد هزار دو هزار سه هزار چهار هزار پنجاه شصت هفتاد هشتاد
 ۹۰ ۱۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۳۰۰۰ ۴۰۰۰ ۵۰۰۰ ۶۰۰۰ ۷۰۰۰ ۸۰۰۰ ۹۰۰۰ ۱۰۰۰۰ ۱۱۰۰۰

١٠٠٠٠
 دو انزده هزار بيت ال آخر هزار سي هزار جهل هزار صد هزار
 دو صد هزار سه صد هزار چهار صد هزار ال آخر هزار بار هزار
 دو هزار ياري هزار ال آخر هزار يار هزار بانزده هزار بار هزار
 ال بيت هزار بار هزار سي هزار بار هزار ال صد هزار بار هزار
 دو صد هزار بار هزار
 ال هزار هزار بار هزار

اعلم ايها الصائب في ال و فله ان خلوصه ما حقق في علم
 الهندسة وعلم الحساب ان مراتب الاعلوا في اثني عشر ال ال واحد
 الثانية عشرات والثالثة مات والواحدة الوف وللثامسة عشرات
 الوف والسادسة مات الوف والسابعة مات الوف والواحدة
 عشرات اولوف اولوف والتاسعة مات اولوف اولوف والعاشره
 اولوف اولوف اولوف والحادية عشرات اولوف اولوف اولوف
 والثانية عشر مات اولوف اولوف اولوف ثم يتبدل بعدها وقال بعض
 اهل الحساب مراتب الاعداد اربعة فقط وهي احاد وعشرات ومات و ال
 زيرت العدد عليها يتماثل اعلم انه يبتدئ الاحاد من الواحد ال
 التسعة والعشرات من العشرة ال تسعين والمات من مات ال تسعة مائة
 والالوف من الف ال تسعة الالف وعشرات الوف من عشرات ال ال
 تسعين الفا ومات اولوف من مات الف ال تسعة مائة الف والالوف
 اولوف من الف ال تسعة الالف وعشرات الوف الوف من عشرات
 ال ال الف ال تسعين الف الف ومات الوف الوف من مائة الف الف
 ال تسعة مائة الف الف وعلي هذا القياس في سائرهم **واعلم انه**
 كما لا نهاية لمعلومات الله تعالى وسعد وراته كذلك لا نهاية للاعداد

للاعداد ولا يحدّها بتفصيلها الا الله العليم الحكيم لكن اصول الاعداد
 اثني عشر سواء كانت في العزني وفي الفارسي وغيرهما وهي الاحاد
 التسع وعشرة ومائة والالف وبدونها واحد واخرها الف واذا كتب
 بعضها ببعض يبدأ من احد عشر ولا ينتهي الي شيء ابدأت ثبت بما
 اتيتك تبالغ معارج العلماء ولا تلتفت الي ما قاله غير الخول من
 الكبرياء لانه كل ما كخيال بغيره يحسب الظلماء من ماء ومخوي الفاظه
 لا يروى للعليل ولا يثبت كل ذلك لم يخلص من ربيعة التغلب ولا

يعطيه له من فضل الله وعونه الف مفايح الفرس على
 طبق النهيغ الودام وقبلها رقت مثل الفرس
 علي وفق الطبع الودام ليكونا هدي

لوي ال الالباب جعلها الله

تعالى لهم منافع كلمات ال

قطاب من فقير خادم الفقراء

ابن ابي بكر التواصي صفي

لله الحمد في ال و ال

والوفرة وعلي

رسول الصلوة

واله الطاهر

ص

القديم على غيره

قديم كان
قديم الامام
قديم الامور

قديم زمان
قديم الامور
قديم الامور

قديم على
قديم الاب
قديم الامور

قديم سبق
قديم الامور
قديم الامور

قديم
قديم
قديم

زيد الطويل الازرق ابن مالك
جوهر كم كيف اضافت

فداره بالاسم متكى
كان زمان وضع

في بده سبق لوية فالتوى
ملك فعل انفعال

هذه عشر مقولات

الف

رساله قواعد الفقه الفارسی - فارسی

ابوبکر الشوسی مصنف

۱۱

[Faint handwritten text in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

بسم الله الرحمن الرحيم
 حمدی نهاییه اول قیاض و همب العطاء به که درون علمای بویند خشنده و نیز
 و اول فرسکه فرخنده است و ابابیلدر و در و در و اول نازنین رالعالمین
 حضرت که و سینه ابروی دلگسنی تاب توین او اوئی و سر و چشم حقیقت بی باغ
 و اول آن اصحاب طیب القدر زید که جوهر وجود به بوداری کسیر عادت و عالم
اما بعد و در حق تعالی بعضی باران معارف الهامی است
 طیبی و امین و از اولی و در سینه نثار ایلدیر که نکته سناسا و قیوم و در حق تعالی
 هر بر مناسبتی به مقدار قواعد فریاد با مندر لکن ترتیب و رزه قلمه کتور
 ایلدیر و لیبی و اول زجا ابد ز جوهر و طاقچه شایسته نیا مندا اوله قدر نه غیله کلام و اول
 خیره آغاز ایلدیر و اول فضل و رزه منی قلمه **مصدر اول** و استفاق انعام از یکدیگر
فصل ثانی در بیان استفاق اسما **مصدر ثانی** و در کلام و استفاق او و استفاق
 کلام و منس بر من و لکن در زبان خوشه الفارسیه تلوه العربیه فی الفصاحه مصدر انجا
 او رزه بعد العربیه بوزمان شیرین نام او اوله نکات غریبه و نیز اکت حقیقه
 آخره بود علی مخصوص است اهل محبت او لمسی و حدیث شریف ایلدیر
 بر زبان به بلاغت تنگ حافظ الدین له نسفه کافه اسمیه کتور سینه ابو سعید
 بر و سعید نقل سوری را قال رسول الله صلی الله علیه و سلم لسان اهل الجنة العربیه
 و الفارسیه الدریه لیس و حدیث شریف لفظ الطیفله نینا بوساله رخا و اول
 دریه و اول **مصدر ثالث** کلمه اوج قسمدین لایدر اسم و حرف و فعل
 درت قسم او رزه بر سر هم کردید کبر بر فعل مضارع عدر کند شود کبر
 ایدر کن شو کبر بر رخی در کن مشو کبر صلح و اولیک نوع او رزه بر کجا
 مثبت بر رخی غیر مثبت فعل مضارع اولیک نوع بر مثبت در کن شو کبر
 و بر غیر مثبت نکند نشود کبر ایدر اولیک نوع او رزه بر رخی در کن شو کبر
 و بر رخی ایدر کون کون کبر اولیک نوع او رزه بر کجا

بر مستقر اول و خدی ارت نوع او رزه در بر اسم فاعله آینه و در روزه
 کبی و بری اسم مفعول است کبر بر رخی صفت شبهه در کون مالو کجا
 بری و اول اسم مصدر در کفتر رفا بر رخی کبر کون کون کبر کون کون کون کون
 هر بر بند تقصیبی و اول در کفتر رفا بر رخی کبر کون کون کون کون کون کون
 در استفاق و ریک و یکرانی ایلدیر که استفاقینه اهل کس استفاق
 ایلدیر بعضی و یکدیگر که اسم مشتق منه مصدر استفاق ماضی اندر مستقر
 و یکدیگر که فعل ماضی اصله مصدر استفاق ماضی استفاق ماضی استفاق ماضی
 خاست شناخت کبر یا خود اول ساکنه در کفتر رفا بر رخی کبر کون کون کون کون
 ساکنه کتور در مصدر اول کون کون بو ایلدیر که افعاله اکثری خلاف قیاس
 او رزه مشتق اول مسی خصوصه هر بر کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 نیجه تو جهل ایلدیر اما سووی سحر افرین که بو او ایدر تفر و ایلدیر کتور
 کتور کتور ایلدیر کی شرح به نظیر بو یله و ذی قاطبه روا بلیوب
 بو و جهله کون کون استفاق کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 اخر نو کون اول کون کون ماضی یا یا اول کون کون کون کون کون کون کون کون
 جمیع مشتقات اندر اخذ اول نور قیاسیه اما نام مصدر و اول کون
 ماضی یا اول ماضی مصدر و هم ماضی اسم مفعول به غیر استفاق مشتق اول
 بو اسلوب او رزه ضبط اولی جمیع مشتقات کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 نهایت فکر به مقدار ریاضت و یکدیگر کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 کلام بو قدر لکن بر محلی و در کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
قاعده فعل مضارع مصدر و هم مستقر مثلا و اندر کتور کتور کتور کتور کتور
 بو کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 شناختن و **قاعده** صیغه مضارع که حاله استقبال بنسبه مشتق کتور کتور
 و استفاق کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور
 حال کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور کتور

کتوروب بدانند شناسد و بسک استقبال تخصیص ایدر مغفاری
بلسه کزک اکلایسه کرک و یک اولور **قاعده** مضارع اوله اولور ماکسور
حرف استقبال در کتوروب ماکسور و اتم مکسور و ماکسور اولور
اولور مضارع اولور مضموم اولور مضموم اولور مضموم اولور
ر حرف اولور مضموم اولور مضموم اولور مضموم اولور مضموم اولور
اگر ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
شرح بوسه ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ماز نظری ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
جواز کور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
مضارع اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
حرف استقبال کتوروب ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
قلب ایلوب بقیه بنیدار و بزر ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
لکن اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
و کله بکله ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ما بینه نقل ایلوب ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
مشکلا کند ایلوب ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ما قبله ساکن قبلوب کن شود بسک امر حاضر اولور **قاعده** امر غایب بر قاع
نوع اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
کوبیا کوبیه بسک امر غایب اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
زن شوق چوم دست و قلبیه کرده هر کوبیه بجه بر رور ماضی
بر نوعی و ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
دیسک امر غایب اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور

بوسه و عاده و در بهار شناسد و عاده ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
نهی جاعله نهی ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
الانفصیل
شناسد که جمع مضارع اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
دیسک اسم فاعل اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
و در قاله ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
صفت مشبهه امره ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
الف کتوروب کوبیا جویا دیسک صفت مشبهه اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ذیاب ایلوب کوبیا جویا دیر لر مغفاری ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
صفت مشبهه و با نفعه اسم فاعل ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
تخا جدر اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
مضارع اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ایلوب برینه الف نوبه کتوروب کوبیا و نالان دیسک با نفعه اسم فاعل اولور
مغفاری زیاد ایلوب زیاد ایلوب دیسک ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
جویا که صفت مشبهه در نون ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
اناکر بانه نالان که با نفعه اسم فاعل ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
مغفاری از ماضی ماضی ماضی ماضی ماضی ماضی ماضی ماضی ماضی ماضی
بر نوع اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
رفقار کتوروب بسک اسم مصدر اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
امر ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
ایله داد امر ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
دهش بسک اسم مصدر اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور
اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور ماضی اولور

۱۲

بوجهی که در این کتاب بر او اوج توجه اول نوازده نذر و شش در آمد و مصدر اولی شتاقی
کلمه اول بود که چون شتاق است و کلماتی که با او که بر شتاق است صاحب معنی است
استعمال اول نور مالد و شتاقی با صفت است و بگذرد نگاه لفظی شتاق
و در این و در شتاق شتاقی است و حفظ صیانت معنی در اما کردن
کنند و در شتاق شتاقی است و نظر است و کورنگ معنی در مطرده
و که ما می دانستیم و اولی است و معنی مفرد است که بوده و با تعدد
در شتاق و در شتاق شتاقی است و نباید فرستاد و بجا هم سودی در صوم تحقیق
در شتاق و در شتاق شتاقی است و بر آنکه در شتاق شتاقی است و صاحب معنی است
مقارن اولی است و اولی است و این مصدر معنی است و این است که بویکی بنیده
و تعدد ملک و گاه بدی است شد و سودا و بر شتاقی است
بیکه وجودش عدم است کرد گمان کیانی نزه است کرد
گاه لفظی است و نام در بر شتاق شتاقی است و زیاده ایلیوب شتاقی است
دیسک صبح زمانی دیکه و لور الف خنیدله صمکه ده جایز دور
زار دانستان گاه بود و در لفظ دجی است اسم مکان در بولفظی است
اخرین زیاده ایلیوب شتاقی است و لاله زار تلمذ و دیسک لاله بری و قلم بری دیکه اولور
اما ستان ایلیه گاه و نامله مکان است و شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است
دیکه برده کلمات دیر لور نام مراد اولی است و در دنی دیکه برده و شتاقی است
دیر لور گاه دجی بوشوال ارز در شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است
دیر لور نام مراد اولی است و شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است
مرحوم دقایق الحقایق و تفسیر ارز تحقیق است و شتاقی است و مراد اولی است
اخری ساکن اولی است و شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است
شتاقی دجی دجی که اخری است و شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است
بر شتاقی اخرین نام مراد اولی است و شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است

ایلیوب

ایلیوب بندیک و بندیک و بندیک و بندیک و بندیک و بندیک و بندیک و بندیک و بندیک و بندیک
دیر لور بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
مخلد با بچه دیوانچه دیر لور بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
ذوی العقول است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
نیز در لفظها و در کلمات بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
کبلی کا اذات جمع لاصی اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
و مانند گاه دیر لور نام مراد اولی است و شتاقی است و مراد اولی است و شتاقی است
به عجبی است و در شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
هاده صکره بر کاف عجبی زیاده اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
مخلد بجز افعال صانع را دیر لور بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
اخرین الف اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
ایلیوب شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
فعل لازم را بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
مغزین طاور دیکه بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
از حرف بتاد در معنی غایتی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
غایتی بتاد بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
دکل شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
کبلی اگر و اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
الفی حذف بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
لاصی اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
است که اذات خبریک
مغزین بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک بندیک
کتابت اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است
اذات خبر لاصی اولی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است و شتاقی است

فعلی چون داند واقع اولی و کثر لفظ حرکت ادات استناده را بر او نه بر او زیاده المینوس
بجز بر اولی بجز نامی زبیلی بر زبان نیست بجز صفتی زبانون در بیان
نست تفصیل مذکور آورده جمله معانی طفونیا ولدی فعلال اوله لاجی اولای برای کس
ایله اولد بر یکی معنی دجی وارد کنی بولند در مستعمل کلدر اول رسیدن بیان اول
بجمله استغلا در لاجی اولدوی لفظه معنی استغلا افاده
ایله گاه اولور که علی معنی اولان بای معنوی بی تاکید ایچوم کتور اولور اولور بی ششم
که ایر او زره او تور دم دیکدر تاکید اولد ایله برین بی ششم اولور که
قدیر چو اوله بای معنوی معنی کلور ^{بر اولی} اولد بوده غمش صیر
بر اسرار کفتم لطفش خیر گاه اولور که کسین لفظ ایچوم زانده طغور بجز لفظه
بر تاج معنی دجی وارد در باب لغت یا ز مشلدر ^{زبان فارسیله}
تا که معنای بولند ^{تأکید غایت} تا شدم خلقه بکش در میخانه غمش هر دم از ما اید
غلی از تو بیارک بادم تا سانه اعات ایچوندر ^{ز بویگاه غمش تا مشرق دور}
رسیدم چون اوس در یکدم شوق تا شاعرات عرض ایچوندر ^{بفرمود تا خوش}
زین کنند دم ندر دم نای رویی کنند رابعادات تعلیلدر ^{هیچ کس را}
تا که در دنیا نیست دم در بارگاه کبریا حاسادات استمراد در مادام معنی
تا شتم هست مکن غیر شتم عاشقی را که برین منت بداموز ترجم کفر است
ساده ساختید در ^{تا کنی خدمت سلطان دلیر} تیغ و سنان در دید از اندام
شیر سابعادات تعجبدر ^{عمر کریمه درین حرف شد} تا چه حورم
صیف و چه پوشم شتا کمال باشا راه مرحوم دنیا بکفایه تا که معنی کلور دیو
بویله شته اید ^{لقب از عرف عام تاج دین داشت} غلط کفتم ندانم
تا چه دین داشت اصابت نمشد تا بویله اجات تعجبدر ^{در اجات طغور}
در خنده معنی طرفت افاده ایله مثلا باده در جاکست دیر لر باده جامده در دیک اولور
اکتوامر که اوله تاکید ایچوم کتور لر در ده کشن کبسی و باء معنوی کل جلد سیر بویله

در هر طرف اولی ایچوندر حیرت طالع ضیم غایب لفظات بر یکی لفظش در اولور
دوی لفظ اجات بجز کیدر ^{زبان فارسیله} بای مشو خک برنج
معنی دزدن کل فصل بر نه سنده اوله دو زدن ساروی بود رک فریدر معنی
اولی ایچوندر مثلا ایچوم دیر کل برده محم سربوی بر لکن معنی طرفت ایچون لاجی
اولدوی لفظه معنی طرفت افاده ایدر ^{نشت بار به پشت نماز بیت}
سلم نماز خویش قضا کن که اصاب نشت ^{او صبحی معنی مصاحبت ایچوندر}
دخولنده معنی قسب افاده ایدر گاه اولور که بوالکلی بانک آخرین بر الف دنیا
ایدلر ^{دستان حکم بیدر غمش} بانج زبان زبان تیغش
دور دجی معنی قدیر ایچوندر مثلا اوره کیدرم ^{دیو یک مخلد عجم جانده دتم دیر بانک}
اصول معنای بولند در که بیان اولندی کلمه فر علیه طرفت معنی اولان
با دن متفرع اوله ایچوندر بر یکی استغلا ایچوندر ^{بر معنی مثلا بر مخلد که اوزر نده}
دیگ مراد اوله مذکور بای طرفت ایله معنی استغلا سواد اولور
بسطح اب یکی شعله ایست باد عنان بر دی بجز یکی کشتی است طوفانی
بویبت انت او صافدر ^{بکنی معنی} مقابله ایچوندر مثلا بر مخلد مقابله دیک مراد اوله
بای طرفت معنی مقابله قصد اولور ^{نشت بان بچشم بفرط دلجوی}
یار کوزنده او تر دی دیک کور ملک مقابله سنده او تر دی دیکدر بای مصاحبتدر
دجی و معنی استغلا در معنی اول استغلات ایچوندر ^{یادوم معنی مثلا بر مخلد یاردم}
ایله دیک مراد اوله مذکور بای مصاحبت ایله استغلات معنی اراده اولور
بنام جداوند جان حرد کوزین بر ترانندیشه بر نکذر ^{بکنی معنی} سببت ایچوندر مثلا
بر مخلد بر شیک سببی ایله دیک مراد اوله بای مصاحبت ایله معنی سبب قصد
اولور ^{بیک کلبانک مرغ صبح کاچی} ز آب خوش در آمد
مرغ و مای او صبحی مع معنی در مثلا بر مخلد ایله دیک مراد اوله بای مصاحبت
ایله معیت آمده اولور ^{در صحبت بد لبران بودم} کبسی گاه اولور که کبسی

۱۵

تاکید بر اول استغلا چون بای دکلانی بر ایله تاکید بر اولی مخلصه بیان اولندی و گاه
اولور که قدر اچون اولان باپی عنونه معکسه کلور ^{مخبر} چنان منانه
درایش نظر نکرد که از بدستش نشن خذ کریم گاهی اولنه الفه نون زیاده
ابتدایر گاه تحین لفظ اچون زائد واقع اولور زبان فارسیه چون
اوج معنایه استعلا اولاد ات تشبیه در که معکسه گاه اولور خریدن نونی خذ ایلیوب
چون در لر فرو داند زینت یار چون بان چون بوسه زد در بای شمشاد
گاه او کته تاکید چون هم لفظ زیاده ایلیوب اچون در لر ایکنی اذات شرطه کر معکسه
چهره بجای ازین سو بهر سپید چون نشد کوی حدیاد در میند
چهره برد از چمن رخت کشد چون بجل شب شود نیم رخ در و ر شود
استعلا هم لفظنک زیاده بیه اذات تشبیه مخصوص اذات شرطه اذات تعلیل
اولور بولورده اچون خذی جایز در لفظ مذکور کس و اولک اشباعیله اولور سه اذات
استفسار اولور بجه معکسه لسا بر سیده کیف کبی اگر راه وفاداری نیویم
مخبر چون جواب عشق کویم زبان فارسیه لفظ زادت
معنایه استعلا معنای اولیسم اچون در مثلا اچون دینه لحدار ادر لر
دل بورد زرد ستم صاحب دلان حدار حد در داکه از زین بهان خواهد شد اشکارا
معنای دوم اذات مفعولدر اقبال کرم میگرد اذاب کرم دا همت نخورد
نشتاری و نعم را معنای سوم اذات تقدیه در الهی خنده ام راناکلی ده
سوکم را جگر بر کاکلی ده معنای چهارم تملیک اچون اذات تخصیص
من حدت زبان خاک بوسه گاه اولور تحین لفظ اچون زائد واقع اولور
مخبر داد دل شیدای خود کیمی نیم زخاص و عام را
که لفظ استعلا معکسه بود می بر قاج معنایه استعلا گاه اولور که لفظ مذکور
محل و مناسبت معنای استعلا اولور زبان فارسیه استعلا اچون مخصوص
اذات بود بر قاج الفاظ وارد که مقام استعلا مده آتی ایراد اید در معنای استعلا

اولدی

اولدی و مخبر فیه سیده هم اولور اول لفظنک بریده لفظ که در که و اندر اچون
از نسبت هست ایکنی معنای حرف بیاندر عاقبتده اولان کلامک معنای ایشاح مجمله
ایراد اولور سخن فریاد کردی لیل ناز که وی انگس که هشیار
اصحی معنای حرف تعلیلدر قاعده اولور که لفظ مذکور معنای تعلیل افاده اید در کلمه
معنای ذیل دیورده لر از اندازه بیرون سپیدی خواه که نکرده شد
چه جای سیاه گاه اولور که معنای تشبیه افاده ایکنی سخنر می نم بعضی بیات
ایچنده چه دیه جگ مجمله لفظ مذکور ایراد اید در چه نه ماه بگذشت
از زحت شاه یکی کودن آمد که تابنده ماه گاه اولور که از معکسه استعمال
اولور نیک بو نیک یکی مصرعنه بله که از معکسه در دل و ستان
جمع نیت که کج خرمنه تهی به که مردان برنج بشنخ حرف رابطه در ایکنی لفظنک
مابینی ارتباط اچون توسط ایدر بانک سکونیله مضارع
اولنده لفظنک اذات حالدر گاه اولور استقبال اچون بای کسوره معکسه کذکر بای
مکسوره دمی گاه اولور که حال افاده اید مذکور اذات تامل اولنده دمی یکی معنایه استعلا
معنای اول کتر تاکید اچون استعلا زیاده اولور معنای دوم گاه اولور حال حاجت
اچون زیاده اولور مثلا ایدر رفت که ماضیله در معنای کلدی و بکدر می آمدی رفت
دیسک معنای ایدی و یک اولور لفظ مذکور کر مضارع اولنده اذات اولسون
کر کسه ماضیه اولنده حکایه اچون اولسون گاه اولور اولنه تاکید اچون اولان لفظی اولنده
واقع اولور سه تاکید بعد تاکید اولور مذکور اذات اولنده اولنده اولان های تاکید گاه
اولور معنای استعلا افاده ایدر کین نادر واقع اولور سروری مرحوم شرح کلمتانه می اذات
حال الهی و یقینا استعلا عبارتندن اکلنور هر مجمله اذات مذکور استعلا اچون اولغه معنای
ال و بر بکد اکر معنایه افاده ایدر تفصیل مذکور کن ظبطیله لاند و غفلت اولنده
زبان فارسیه هم لفظنک معنایه استعلا اولاد اذات موافقتدر ایکنی نیننه
نک اتحاد مشار کتی مجمله ایراد اولور مثلا همراه همکاره همسر در لر گاه اولور که

17

گاه اولور که بعضی دوات اولینه تا کید بجزه دایم ایدر مثلث چون چنانکه ادوات تشبیه در
تفصیل اولور که تشبیه مراد ایسه لر انجمن انجمن در لر
زبان فارسیده هم دجی بر قاج معنایه مستعمله معنای اول و حدت انجمن
جلوه کرد و آنچه صدر شکر ستا، یا فتم ایمنی دویکی چاک کویان یا فتم
معنای دوم خطاب انجمن چون عکس در دوغ ما افتاده تونه مست
ای مکن نو باده گاه اولور که مصدر معنایه کلور در آنچه هنوز و حدت
عذر صحت بر کله یک خرنده با کدی اولسه حالت اضافت و حالت توصیف
پاک و زین بر بهره ثابت اولور اضافت مثال متاع لطف توستایه های دجی
حیال لطف تو مجموع بر پیشانی توصیف مثال هزار دایره لعل میکند پیدا
بزار نقطه زینکار آنچه بی پر کار سودی هجوم شکر یک اکثر مخلنده هم
انجمن توستل ایون کلور و حدت و خطاب و اضافت و مصدر انجمن کلور دین
داند سویش دیو جمله می خطه ده خطای فاحش ایستد انجمن در وضع ایلم که
همه توستد غیر معنای آخر افتاده ایلمون بوکه جواب ندر که کاهی بعض
ایبانگ قافیه لر یک نه اینده گاه و حدت انجمن گاه خطاب انجمن واقع اولور
همه به اول جمله معنای توستل بجزه بر لشور کلام مقطوع بولدی تریه توستل
ایلمونک بویتک ایکی مهر عنده بله آخرنده خطاب انجمن واقع اولشدر
چون مکن در دوغ ما افتاده تونه هست ای مکن نو باده
مکن لفظه دجی ایکی معنایه مستعمله اولاداد استناد اوله معنایه حلا
از و نقل کرده خبر مکن خلق باشد از و بر حدت
لسا و بید حرف عطفدر مکن فارسیده دورت و جمله لفظ اول نور اول اکثر
جمله خطره ثابت اولور لفظه ده کلن مثلا بر نعلک یا جو در لعلک خری ساکن اولسه
فعلی فعل اخره ایلم آخره عطف است لر و اعطافه نک ما قبلنده اولاد کلمه نک
اخری ساکن مضموم تلفظ اول نور و اوی تلفظ انتر لر آمد و رفت جان و دل کبیه

دج دوم و اعطافه العذبه و اودنه یاده های کسیدنه صکره واقع اولور سه
مضموم تلفظ اول نور مثلثه احتیاج یون وجه سوم ای لفظیه که اسم است در
قریب انجمن اولسه و اعطافه عطفه لاصی اولسه همه بی حرف ایلیوب و اعطافه
بی مکن تلفظ ایدر لر و اعطافه بونجمله مکن تلفظ اوله نما سنگ
سبینه سید علی ذام ایلم سروری مثلا ایلم سید علی ذام وین لفظه و اوک
کسویه لفظه سبب مابعدنده اولاد بی مکن سوره تبعیته در دیش سرور
مجموعه که میدانه فرسک فارسیده شرح کلماته بوعبارتله در ایلیوب دیکر که وین
بکرو اولو لقبیه مقام همزه این و مرقال موافقه مابعدلم بعرف الجمعی حاسروری
الذره در دنده صابت انشور ویتس حسبیل طبعه تبار ایلم اولور که آلفظی ایلم
اش لفظه بری ضمیر غلب و بری ضمیر حاضر در اولوریه کاف مکن سوره لاصی اولسه
قاعده اولور که کاف فحله تلفظ اولسه دیو اهل فوس تالیفلرینه تشبیه ایلم لکن سبب
بیا انجمن دجی بوا اولور و غایت ظاهر در که اش لفظه همزه مفتوحه در
مقانه قائم اولور و انجمن کافک فحله کت کشدر لر زیر مابعدنه تبعیت اولدی
مابعدنده اولاد تائله شین خود ساکن کافه ساکن اولی اقتضا ایدر دجی جو
مخالدر تبعیت مابعدنه انجمن بر پرده جایز در مثلا بعضی لفاظه تخفیف مراد
ایلم لر اولنده یا خود آخرنده بر حرفی حذف ایدر لر اگر اولنده حرف ایدر لر سه حرف
مخروند صکره قلا حرفی مابعدنده اولاد حرفک حرکتیه تابع قلا لر مثلا
لفظ انجمن که شمیدی و بکله تخفیف کاهی اولنده همزه بی حرف ایدر لر مکن اوله
ابتدا مقدر اولور و انجمن کافک مابعدنده اولاد نونک حرکتیه که صدر کاف دجی مضموم
کنونه دیر لر وجه بهارم بعضی دوات اولینه مفتوح تلفظ اول نور مثلا آن آوند
از لفظه نیک اولور و اعطافه کلمه اقتضا ایلم همزه مفتوحه لرین حرف ایلیوب
و اوی فحله تلفظ ایدر لر و در دنده دیر لر بونلرده دجی اوک مابعدنی ساکن در
فحله تلفظ سبب محل ای کلامه کحیوه اولاد قاعده کلیمه اوزره همزه مفتوحه نک

۱۸

مقامه نام اولدو عجب دوز

تم اراده

۱۱۱۶
۳۱

[Faint, mostly illegible handwritten text in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]